

«Άγιοι Κοιλιβάδες»

ὕπό π. Νικόλαου Διμαρᾶ Dr.Jur.
Βαρδακουγῆ 47, πᾶρ. 3, 30300 Νάυπακτος
τηλ.: 26340-31805
Μάιος 2006

Περὶ τῆς κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν δημιουργίας

Ναύπακτος,
Πέμπτη τῆς Θείας Ἀναλήψεως 2006

Λίαν ἀγαπητέ μοι Γέροντα π. Συμεών!
Χριστὸς Ἄνεστη!

Σᾶς στέλνω σύντομη ἀπάντηση
σχετικὰ μὲ τὸ μέγα μυστήριον τῆς
ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ μας, πού
ἀπησχόλησε τοὺς Πατέρες τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας.

Εἰσαγωγικά

1. Ἐάν ὁ πρωτόπλαστος δέν
ἀμάρτανε κατὰ τὸν **Μέγαν Βασίλειον** θά
προσῆγετο εἰς τὸ ξύλον τῆς ζωῆς ἀπὸ τὸ
ὅποιο θά μετελάμβανε καὶ θά
ἀπεθανατίζετο, θεοῦμενος κατὰ Χάριν καὶ
μετοχήν.¹

«Εἰ μὲν οὖν», λέγει καὶ ὁ Ἅγιος
Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, «ἐμείναμεν ὅπερ
ἤμεν (ἀναμάρτητοι) καὶ τὴν ἐντολήν
ἐφυλάξαμεν, ἐγενόμεθα ἄν (θά ἐγενόμεθα),
ὅπερ οὐκ ἤμεν, τῷ ξύλῳ τῆς ζωῆς
προσελθόντες, μετὰ τὸ ξύλον τῆς γνώσεως.
Καὶ τί γεγονότες; (τί θά εἶχαμε γίνει;).
Ἀπαθανατισθέντες καὶ Θεῷ πλησιάσαν-
τες»².

Τὸ ξύλον τῆς ζωῆς ὑπῆρχε ἐν μέσῳ
τοῦ Παραδείσου.

Τὸ ξύλον τῆς ζωῆς ἦν ὁ Χριστός!

Ἀπὸ ποῦ τὸ συμπεραίνουμε αὐτό;

Τὸ ἐρμηνεύουν ὅλοι οἱ Ἅγιοι Πατέ-

ρες.

Τὸ ὑπερτονίζει ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία
συνεχῶς μὲ τὴν ὑμνογραφία τῆς καὶ
ἰδιαίτερα στὴν ὑμνολογία τῶν Χριστουγέν-
νων.

Ἀλλὰ καὶ κάθε ἱερεὺς
προετοιμάζοντας τὴν Προσκομιδὴν κάθε
φορὰ πρὶν τελέσει τὴν ἀναίμακτον λατρείαν
λέγει:

«Ἐτοιμάζου Βηθλεὲμ ἠνοικται πᾶσιν
ἢ Ἐδέμ, εὐτρεπίζου Εὐφραθᾶ ὅτι **τὸ ξύλον
τῆς ζωῆς ἐν τῷ σπηλαίῳ ἐξήνηθη ἐκ τῆς
Παρθένου. Παράδεισος καὶ γὰρ ἡ ἐκεῖνης
γαστήρ ἐδείχθη νοητός, ἐξ ἧς τὸ θεῖον
φυτόν, ἐξ οὗ φαγόντες ζήσομεν, οὐχὶ δέ ὡς
ὁ Ἀδάμ τεθνηξόμεθα. Χριστὸς γεννᾶται τὴν
πρὶν πε-σοῦσαν ἀναστήσων εἰκόνα.»**

Τὸ ξύλον τῆς ζωῆς ἦταν ἐδώδιμο
μόνον τοῖς τῷ θανάτῳ μὴ ὑποκειμένοις
κατὰ τὸν Ἅγιον Ἰωάννην τὸν Δαμασκηνόν.

Τότε, ἐάν οἱ πρωτόπλαστοι δέν
ἀμάρταναν, θά ἐπλησίαζαν τὸν Θεόν κατὰ
τὸν Ἅγιον Γρηγόριον τὸν Θεολόγον, θά
ἐθεοῦντο κατὰ Χάριν καὶ μετοχήν, καὶ θά
ἐκκληρονόμουν τὴν αἰώνιον ζωὴν, τὴν
ἠτομιασμένην ἀπὸ καταβολῆς κόσμου διὰ
τοὺς ἀξίους.

Ἐπὶ τοῦ θέματος

2. Ὅσον ἀφορᾶ τὰ γραφόμενα ἀπὸ
τὸν κ. Καλλίνικον ἔχω νὰ Σᾶς παρατηρήσω
τὰ ἑξῆς:

Ἀκόμη καὶ ὁ καθηγητὴς τῆς
Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ
Κοσμήτωρ π. Γεώργιος Μεταλληνός δια-
κριτικὰ τοῦ ἀπάντησε, ὅτι εἶναι ἄνευ
σημασίας γιὰ τὴν πνευματικὴ μας ζωὴ τὰ
γραφόμενά του.

Ἡ αἴρεση πολεμήθηκε ἀπὸ τοὺς
Ἁγίους Πατέρες, γιατί ἡ ἀλλοίωση τοῦ
δόγματος καὶ τῆς Πίστεως εἶχε συνέπειες
στὴν πνευματικὴ μας ζωὴ καὶ ἦταν ὀλέθρια
γιὰ τὴν σωτηρία μας.

Ὁ κ. Καλλίνικος ἐπιμένει νὰ
ἀσχολεῖται μὲ καθ' ὑπόθεσιν διατυπωθεῖσες
προτάσεις (**μὲ ὑποθετικὴν θεολογίαν**), πού
δέν ἔχουν καμμία συνέπεια στὴν Πίστη μας,
ἀφοῦ ὅλοι ὁμολογοῦμε στό Σύμβολο τῆς
Πίστεως ὅτι «Πιστεύουμε εἰς ἓνα Κύριον

¹ Μ. Βασιλείου, ΒΕΠΕΣ, 54, 99

² Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, ΡΓ, 36, 612

Ἰησοῦν Χριστόν ... δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα ἐκ τῶν οὐρανῶν καὶ σαρκωθέντα ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου καὶ ἐνανθρωπήσαντα».

Αἴρεση ἀποτελεῖ ἡ ἀλλοίωση ἢ ἡ ἀπόρριψη τῆς Πίστεως στὴν Ἁγία Τριάδα, στὴν Θεότητα τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, στὴν Ὁμοουσιότητα τοῦ Υἱοῦ πρὸς τὸν Πατέρα, στὴν Θεότητα τοῦ Παναγίου Πνεύματος, στὶς δύο φύσεις τοῦ Χριστοῦ μας καὶ στὶς δύο θελήσεις καὶ ἐνέργειες, στὴν ἀειπαρθενία τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου μας, ἢ ἀπόρριψη τῶν Ἁγίων Εἰκόνων, στὶς ὁποῖες προσκυνοῦμε σχετικῶς καὶ ὄχι λατρευτικῶς τὸν Κύριόν μας Ἰησοῦν Χριστόν, τὴν Παναγία μας, τοὺς Ἁγίους μας καὶ τιμᾶμε τὰ ζωοποιὰ γεγονότα πού συνδέονται μὲ τὴν σωτηρία μας, ἀφοῦ ἡ τιμὴ ἐπὶ τὸ πρωτότυπον διαβαίνει.

Αἴρεση ἀποτελεῖ ὁ Οἰκουμενισμὸς πού ἀνατρέπει τὸ ἔργο τοῦ Παναγίου Πνεύματος τὰ θεμέλια τῆς Μιᾶς Ἐκκλησίας, τῆς Ὁρθοδόξου καὶ τὴν ὀρθόδοξον ἐκκλησιολογίαν, μιὰ καὶ διδάσκει ὅτι σώζουν καὶ οἱ Λατῖνοι καὶ οἱ Προτεστάντες καὶ οἱ Μονοφυσίτες, ἀλλὰ καὶ ὁ "θεός" τῶν ἑτεροθρήσκων, τῶν Μωαμεθανῶν, τῶν Ἰνδουιστῶν, τῶν Βουδιστῶν καὶ ὄλου τοῦ συνονθυλεύματος τοῦ σατανᾶ...

Ὁ Οἰκουμενισμὸς ἀποτελεῖ ἀνατροπὴν τοῦ Μυστηρίου τῆς Θείας Οἰκονομίας!

Ποιὰ ἦταν ἡ βούληση τοῦ Θεοῦ, ἐάν δὲν ἁμάρτανε ὁ Ἄδάμ καὶ ἂν θά σαρκωνόταν ὁ Χριστὸς μας, τοῦ Ἄδαμ μὴ ἀποστατήσαντος, **τὸ θέμα αὐτὸ ἀποτελεῖ πρόβλημα καθ' ὑπόθεσιν, μὴ σωτηριολογικό.**

Ἀφοῦ ὁ Ἄδάμ ἁμάρτησε, καὶ ὁ Χριστὸς μας ἐνηνθρώπησε δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, ἐκ Πνεύματος Ἁγίου καὶ Μαρίας τῆς Παρθένου, θέμα πλέον ὑποθετικῆς θεολογίας, **ἐσφαλμένα ὅπως τὸ ἀντι-λαμβάνεται ὁ κ. Καλλίνικος, δὲν τίθεται.**

Οἱ Ἅγιοι Πατέρες γιὰ τὴν Θεία ἐνανθρώπηση

3. Καὶ οἱ Ἅγιοι Πατέρες χρησιμοποίησαν τὸν καθ' ὑπόθεσιν συλλογισμόν, γιὰ νὰ μᾶς κάνουν νὰ νοσταλγήσουμε τὴν αἰώνια Πατρίδα μας, ἀλλὰ καὶ καταφατικά γιὰ νὰ προσεγγίσουν τὸ μέγα μυστήριον τῆς Θείας ἐνανθρωπήσεως, ἐλλαμπόμενοι ὅμως ἀπὸ τίς ἀκτῖνες τοῦ Παναγίου Πνεύματος, ὅπως θά δοῦμε στὴ συνέχεια.

Τώρα, ἀφοῦ οἱ Πρωτόπλαστοι ἔπεσαν, καὶ ὁ Κύριος ἐνηνθρώπησε δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καὶ διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, αὕτη εἶναι ἡ Πίστις μας καὶ αὕτην ὁμολογοῦμε στό Σύμβολο τῆς Πιστεῶς μας!

Καὶ οὐδεὶς τὸ ἀμφισβητεῖ!

Ὅλοι οἱ Γνήσιοι Ὁρθόδοξοι ἔχουμε τὴν αὕτην Πίστιν τὴν ἅπαξ τοῖς Ἁγίοις παραδοθεῖσαν!

Ὡστόσο, ἐκτός ἀπὸ τὸν Ἅγιον Μάξιμον, καὶ ὁ Ἅγιος Μέγας Βασίλειος θεολογεῖ καὶ διδάσκει -(χωρὶς νὰ μπορεῖ νὰ διανοηθεῖ κανεὶς τὸν κατηγορήσει γιὰ ... αἰρετικό...!) τὰ ἐξῆς ἀναφερόμενος στὴν κατ' εἰκόνα δημιουργίαν τοῦ ἀνθρώπου: -

«Υἱοῦ μὲν καὶ Πατρός πᾶσα ἀνάγκη τὴν αὕτην εἶναι μορφήν, θεοπρεπῶς δηλον ὅτι τῆς μορφῆς νοουμένης, οὐκ ἐν σχήματι σωματικῷ, ἀλλ' ἐν ἰδιώματι τῆς Θεότητος.

Ἄκουε καὶ σὺ ὁ ἐκ τῆς νέας κατατομῆς, ὁ τὸν Ἰουδαϊσμόν προσβεύων ἐν Χριστιανισμοῦ προσποιήσει.

Τίτι λέγει «κατ' εἰκόνα ἡμετέραν»; Τίτι ἄλλω γε, ἢ τῷ ἀπαντάσματι τῆς δόξης, καὶ χαρακτῆρι τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου;

Τῇ ἰδίᾳ τοίνυν εἰκόνι, τῇ ζωσῆ, τῇ εἰπούσῃ «ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ ἐν ἐσμέν» καὶ «ὁ ἑωρακὼς ἐμέ ἑώρακε τὸν πατέρα», ταύτη λέγει ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν».

Μέ ἄλλους λόγους ὁ Μ. Βασίλειος, ἀναφερόμενος καὶ στό Φιλιπ., 2, 5-11

συσχετίζει τὴν κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν Θεοῦ κατασκευὴν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Υἱόν καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ, ὡς εἰκόνα αὐτοῦ (πρὸ τῆς Θείας ἐνανθρωπήσεως).

Τοῦτο ἐκφράζεται σαφέστερα στὸν κατὰ Εὐνομίου λόγον Β' § 16 τοῦ Μ. Βασιλείου, ὅπου λέγονται τὰ ἀκόλουθα:

«**Νοεῖν δέ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, οὐ κατά τὰς τεχνιτάς ταύτας ὑστερον ἀπεργασθεῖσαν πρὸς τὸ ἀρχέτυπον, ἀλλὰ συνυπάρχουσαν καὶ παρυφεστη-κυῖαν τῷ πρωτοτύπῳ ὑποστήσαντι, τὸ εἶναι τὸ ἀρχέτυπον, οὐσαν, οὐκ ἐκτυπωθεῖσαν διὰ μιμήσεως, ὥσπερ ἐν σφραγίδι τινι τῆς ὅλης φύσεως τοῦ Πατρὸς ἐναποσημανθείσης τῷ Υἱῷ**».

Ὅλα αὐτὰ ἄν τὰ συνοψίσουμε σημαίνουν ὅτι ὁ Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, ἡ τελεία Αὐτοῦ εἰκὼν καὶ τὸ ἀπαύγασμα τῆς Θείας δόξης, ἔλαβε διὰ τῆς Θείας ἐνσαρκώσεως μορφήν καὶ σχῆμα ἀνθρώπου (Φιλιπ. 2, 7), ἀκριβῶς διότι ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη κατ' εἰκόνα Θεοῦ, καὶ διότι τοῦτο ἀμαυρώθηκε μέ τὴν παράβαση τῶν Πρωτοπλάστων.

Οὕτω νοεῖται ἡ ἐνσάρκωσις τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ, ἡ κατά πάντα τελεία εἰκὼν Αὐτοῦ, ὡς ἔχουσα σκοπόν, τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ κατ' εἰκόνα Θεοῦ τῆς ἀνθρωπίνης ὑποστάσεως.

Πῶς, λοιπόν, ὁ **Μέγας Βασίλειος** ὑπολαμβάνει τὸ ὅτι ὁ **Ἀδάμ δημιουργήθηκε κατ' εἰκόνα τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ, πρὶν σαρκωθεῖ ὁ Χριστὸς μας;**

Πῶς ἐξηγεῖ τὸ «**Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν;**»

Κατ' εἰκόνα τίνος;

Τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ μας!

Θεολογεῖ ὁ Μέγας Φωστῆρ τῆς Καισαρείας!

Πῶς, λοιπόν, δημιουργεῖ τὸν Ἀδάμ, πρὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Χριστοῦ μας κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν τοῦ Θεανθρώπου πρὶν ὁ Κύριος προσλάβει τὸ ἡμέτερον φύραμα, κατά τὸν Οὐρανοφάντορα;

Ἡ Παναγία Τριάς, ἐπομένως, δημιουργεῖ τὸν ἄνθρωπον, ὅπως ἀποκαλύπτει ἡ Ἁγία Γραφή, ὅταν εἶπεν ὁ Θεός, ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν, πρὶν σαρκωθεῖ ὁ Υἱός.

Κατ' εἰκόνα τίνος;

Τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ μας, ἐρμηνεύει ὁ Μέγας Βασίλειος!

Καλεῖται ὁ Ἀδάμ κατά τὴν στιγμήν τῆς δημιουργίας ἀπὸ τὸν Τριαδικὸν Θεὸν νά ὁμοιάσει πρὸς τὸν Θεάνθρωπον, πού θά σαρκωθεῖ μελλοντικά ἐν χρόνῳ

ἐκ τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου καὶ Ἀειπαρθένου Μαρίας, (πρὶν ἀκόμη δημιουργηθεῖ ὁ Ἀδάμ καὶ πρὶν ἀποστατήσῃ ἀπὸ τὸν Θεόν)!

Ὁ Θεάνθρωπος Ἰησοῦς Χριστὸς μας εἶναι «εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου» καὶ ἀπεκάλυψεν ἡμῖν τὸ πλήρωμα τῆς Θεότητος σωματικῶς (Κολ. 2, 9, πρβλ. καὶ Ἰω. 1, 9).

Τὰ αὐτὰ διδάσκει καὶ ὁ Ἅγιος Εἰρηναῖος:

«Ἐν τοῖς πρόσθεν χρόνοις ἐλέγετο μὲν κατ' εἰκόνα Θεοῦ γεγονέναι τὸν ἄνθρωπον, οὐκ ἐδείκνυτο δέ. Ἔτι γάρ ἀόρατος ἦν ὁ Λόγος, οὐ κατ' εἰκόνα ὁ ἄνθρωπος ἐγενόνη. Διὰ τοῦτο δὴ καὶ τὴν ὁμοίωσιν ῥαδίως ἀπέβαλεν. Ὅποτε δέ σάρξ ἐγένετο ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, τ' ἀμφότερα ἐπεκύρωσε. Καὶ γάρ καὶ τὴν εἰκόνα ἐδειξεν ἀληθῶς, αὐτὸς τοῦτο γενόμενος, ὅπερ ἦν ἡ εἰκὼν αὐτοῦ, καὶ τὴν ὁμοίωσιν βεβαίως κατέστησεν, συνεξομοιώσας τὸν ἄνθρωπον τῷ ἀοράτῳ Θεῷ».³

Ὁ Μ. Βασίλειος, ὅπως καὶ ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος καὶ ὁ Ἅγιος Εἰρηναῖος καὶ ὁ Μέγας Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Λαμασκηνός, ἀντιλαμβάνονται τὴν στενὴ σχέση μεταξύ τῆς κατ' εἰκόνα Θεοῦ ὑποστάσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, πρὸ καὶ μετὰ τὴν Θεῖαν ἐνσάρκωσίν Του, ὡς εἰκόνας τοῦ ἀοράτου Θεοῦ.

«Ἡ ἀπαράλλακτος εἰκὼν τοῦ Πατρὸς, ὁ συμφυὴς Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, γενόμενος ἄνθρωπος, ἔδειξε καὶ τὴν εἰκόνα καὶ τὸ πρωτότυπον καὶ καθ' ἣν εἰκόνα ὁ Ἀδάμ εἰς ἀνθρώπου φύσιν διεμορφώθη.»⁴

Ἀλλὰ καὶ τὴν ὁδὸν καὶ τὴν ἀλήθειαν τῆς κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ μακαρίας ζωῆς παντός ἀνθρώπου, διψῶντος τὴν σωτηρίαν.

³ Ἁγίου Εἰρηναίου, Κατὰ αἵρέσεων, 5, 16, 2, ΒΕΠΕΣ 5, 166,11-17

⁴ Μ. Φωτίου, PG 101, 260

4. Ἄν ἐδέετο «σωτηρίας», τελειώσεως μᾶλλον, ὁ Πρωτόπλαστος Ἀδάμ, οἱ Πατέρες δέν τό ἀφήνουν ἐπίσης ἀναπάντητο:

Ὁ Θεός ἔκτισε τόν ἄνθρωπο *«κατ' εἰκόνα καί ἐποίησε δι' αὐτόν κατορθωτόν τό καθ' ὁμοίωσιν. Τό μὲν ἐδώρισεν ὡς χάρισμα, τό δέ ἐζήτησεν ὡς κατορθώμα. Τό μὲν ἐδόθη, τό δέ ἀτελές κατελήφθη, ἵνα, κατορθώσας τοῦτο ὁ ἄνθρωπος, ἀξίος γίνῃ τῆς παρά τοῦ Θεοῦ μισθαποδοσίας.*⁵ *Ἀφήκε τό καθ' ὁμοίωσιν ἀτελές ὁ κτίσας ἐπίτηδες, ἵνα παρ' ἡμῶν ἡ ἐργασία τοῦ καλοῦ ἀποτελεσθῇ καί ἡμέτερον δόξη (νά φανεῖ) τό ἀγαθόν, ὥστε καί μισθόν ἡμᾶς ἐντεῦθεν ὀφειλόμενον σχεῖν»* (νά ἔχουμε).⁶

Τί ἐστίν τό καθ' ὁμοίωσιν;

«Τό εἰς δύναμιν ἐξομοιοῦσθαι τῷ Θεῷ, κατά τόν τῆς ἀρετῆς λόγον.»⁷ Διά τῆς ἀρετῆς ὁμοιοῦται ὁ ἄνθρωπος μέ τόν Θεόν. «Τέλος τοῦ κατ' ἀρετήν βίου ἐστίν ἡ πρός τό Θεῖον ὁμοίωσις, καί τῶν ἀρετῶν ἡ περιβολή τήν θείαν μιμεῖται μακαριότητα⁸, ἐν ἧ ἅσα ἀρετή καί ἀγαθόν. Ἐν τῶν ἀγαθῶν ἐστι καί τό ἐλεύθερον ἀνάγκης εἶναι (τό νά εἶναι κάποιος) καί φυσικῆς δυναστείας καί αὐτεξούσιον πρός τό δοκοῦν ἔχειν (νά ἔχει) τήν γνώμην. Τούτου ἐλλείποντος πάντα τά ἀγαθά τῆς Θείας μακαριότητος γίνονται ἀπρόσιτα, καθ' ὅτι καί ἡ ἀρετή ἀδύνατος. Ἀδέσποτον γάρ τι χρῆμα (πρᾶγμα ἐστίν) ἡ ἀρετή καί ἐκούσιον, τό δέ κατηναγκασμένον καί βεβιασμένον ἀρετή εἶναι οὐ δύναται.»⁹

4. Περί δέ τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου γράφει **πράγματα τά ὅποια προσβάλλουν τόν νέον αὐτόν Χρυσόστομον τῆς Ἐκκλησίας μας.**

Συνεχῶς γράφει ὅτι ἐδῶ ὑπάρχει «ἐσφαλισμένη διατύπωσις» ... τοῦ Ἁγίου! ἐκεῖ ἔχει «ἐσφαλισμένας δοξασίας» ἢ «εἰς αὐτό τό λάθος παρεσύρθη ὁ Ἁγιος μᾶλλον

ἐρμηνεύοντας λανθασμένως τήν πρότασιν τοῦ Ἁγίου Μαξίμου». Ἄν εἶναι δυνατόν! Ἐρμήνευσε ὁ Ἅγιος Νικόδημος ἐσφαλισμένα τόν Ἅγιον Μάξιμον καί τόν κατενόησε σωστά ... ὁ κ. Καλλίνικος!!!

Αὐτά ἀρκοῦν πρός τό παρόν.

Ἄν μελλοντικά ἔχω τό χρόνο θά Σᾶς γράψω καί γιά τίς γνώμες τῶν μεγάλων Ἁγίων, Μαξίμου, Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ καί Ἁγίου Ἀνδρέα Κρήτης, ὅπου θαυμάζει κανεῖς τήν Θεῖαν ἔλλαμψιν τῶν μεγίστων Θεολόγων τῆς Ἐκκλησίας στό θέμα τῆς Θείας ἐνανθρωπήσεως.

Ἐν ἀγάπῃ Χριστοῦ,
αἰτούμενος τίς εὐχές Σας,

π. Νικόλαος Δημαρᾶς

⁵ Γρηγορίου Νύσσης PG 44, 273.

⁶ Μ. Βασιλείου, PG 30, 32.

⁷ Ἰ. Χρυσοστόμου, PG 54, 591.

⁸ Γρηγορίου Νύσσης, PG 44, 961.

⁹ Γρηγορίου Νύσσης, PG 44, 184.